

Az eszmék útján

(Szubjektív könyvajánló Petőfi Sándor Az apostol című elbeszélő költeményéhez)

Miért pont Az apostol? Petőfi Sándor ezen műve az 1848-49-es forradalom és szabadságharc eszmeiségét leginkább tükröző irodalmi alkotás, amely a költő életművében is különleges helyet foglal el. A mű 1848 végén, december folyamán keletkezett, mikor Magyarország a szabadságharc nehéz hónapjai elé nézett. Petőfi ekkor már nemcsak költőként, hanem forradalmárként vett részt történelmünk alakításában. Az elbeszélő költemény létrejött szorosán összefügg az 1848-as események tragikus fordulatával, s a remélt tisztség megszerzésének kudarcával. A költő ekkoriban már felismerte, hogy a forradalom eszméit nem mindenki támogatja egyenlően, s hogy az igazságért folytatott küzdelem fájdalmas áldozatokkal járhat. Ezen felismerés adja Az apostol kiábrándult hangvételt. Petőfi számára ez nemcsak egy újabb irodalmi mű, hanem egyben eszmei állásfoglalás, mely tükrözi a költő saját sorsát is. Valószínűleg személyes menedékként és csalódásainak kifejezéseként írta meg a forradalom nehéz időszakában. Az irodalmi alkotás azonban csak a költő halála után jelenhetett meg először nyomtatásban, hiszen a szabadságharc bukása után a cenzúra miatt nem kerülhetett a nyilvánosság elé. Az apostol nemcsak irodalmi alkotásként értékes, hanem politikai üzenetet is hordoz, amely máig érvényes kérdéseket vet fel: Mit jelent az igazságért harcolni, és milyen árat kell fizetni érte?

A történet főszereplője Szilveszter, kinek származása ismeretlen, s aki nehéz körülmények között nő fel, de rendkívüli szorgalmának és intelligenciájának köszönhetően művelt emberré válik. Ahogy egyre inkább megéri, mennyire igazságtalan valójában a társadalom, elhivatott forradalmárrá válik, kinek a célja a nép felszabadítása az elnyomás alól. Küzdelme azonban magányos és reménytelen, hiszen először üldözik, börtönbe vetik, végül pedig kivégzi őt a hatalom. Petőfi ezen alkotásával felhívja a figyelmet arra, hogy a szabadságért folytatott harc áldozatokkal jár, s hogy az igazságért való küzdelemben az ember gyakran magára marad. Szilveszter alakja példa: egy ember, aki mindent feláldoz, végül mégis elbukik a hatalommal szemben. A főszereplő egyértelműen a költő sorsát tükrözi, hiszen számos életrajzi utalást fedezhetünk fel a mű olvasása során: Szilveszter születésének ideje, iskolatársainak vegyes csodálata és irigysége, vándorlásai, melyek Petőfi országjárására utalnak, illetve mindkettejük szíve választotta egy náluk gazdagabb, módosabb hölgy.

Számomra rendkívül inspiráló volt a pályázati kiírás, hiszen a mű több szempontból közel áll a szívemhez. Nem csupán többször elolvastam a könyvet, hanem immár három éve aktív tagja vagyok egy olyan különleges és összetartó csapatnak a celldömölki Soltis Lajos Színházban, amely saját erőforrásaira támaszkodva kemény munkával és szorgalommal állította színpadra Petőfi Sándor Az apostol című művét. A közös munka során nemcsak a mű mélyebb rétegeit ismertem meg, hanem lehetőségem nyílt arra is, hogy tapasztalatot szerezzek a színpadi adaptáció folyamatában, valamint a csapatmunka és az alkotói együttműködés fontosságában. A munkát azzal kezdtük, hogy mindannyian elolvastuk a könyvet annak érdekében, hogy kellőképpen megismerjük a mű tartalmát, mondanivalóját és hangulatát egyaránt. Ezt követően mind a tizenötén, a rendező és a dramaturg vezetésével intenzív ötletelésbe kezdtünk. A folyamathoz minden tag hozzájárult saját elképzeléseivel, így közösen próbáltuk megérteni és

átültetni a történetet a színpadra. A próbákon csomagolópapírokra jegyzeteltünk, amelyeken különféle gondolatokat, javaslatokat rögzítettünk, próbálva különböző szempontokból megközelíteni a művet. Az improvizációk révén kísérleteztünk a karakterek és a jelenetek különböző megformálásával, hogy megtaláljuk a legmegfelelőbb színpadi megoldásokat. A dramaturg a próbák és az improvizációk során összegyűjtött ötletek alapján alakította ki a végleges szöveget, így az előadás teljes mértékben a közös munkánk és kreativitásunk eredménye lett. Az előadás stílusa rendkívül hasonlít a könyv hangulatához, mivel a célunk az volt, hogy ezt a környezetet a legteljesebb mértékben átadjuk a nézőink számára. Rengeteg humoros elemmel gazdagítottuk, de gondosan ügyeltünk arra, hogy ne lépjük át a határokat, így a mű üzenete teljes mértékben követhető maradt. Különböző karakterekkel egészítettük ki a történetet, akik lehetőséget biztosítanak arra, hogy jobban megismerjük Szilveszter valódi személyiségét. A szöveggönyv jelentős része Petőfi eredeti írásaiból áll, azonban a dramaturg több olyan sorral is kiegészítette a darabot, amelyek a kreatív munkánk eredményeként születtek. A díszlet és a jelmez minimalista, de véleményem szerint ezen előadás esetében ez kevésbé lényeges. Fontosabb szerepet kaptak a szimbolikus tárgyak, mint a szőlő és a gyűrű, amelyek mélyebb jelentéssel bírnak a történet szempontjából. Az előadás során én több szerepben is megjelenek: szolgál a gazdag úr házában, aki magához fogadja a fiút, Szilveszter iskolatársaként, valamint a börtönben ülő felnőtt Szilveszter gondolataiként is. Az előadásunk rendkívül tanulságos lehet a közönség számára, mivel a téma napjainkban is aktuális. Emellett kiváló lehetőséget kínál azoknak is, akik több élményre vágynak a könyv elolvasása után és újraértelmeznék az alkotást. Saját látásmódunk alapján mutatjuk be, ezzel új nézőpontot kínálunk azoknak, akik megtekinthetik az olvasott könyv életre keltett verzióját is.

Az előadást több mint 15 alkalommal játszottuk eddig, amiért nagyon hálásak vagyunk, hiszen többnyire az ugyanazon generációhoz tartozó fiataloknak adhatunk ezzel egy különleges élményt. Csapatunk nagyon bízik abban, hogy a produkciónk több kortársunkra is hatással van, s elindít ezzel kapcsolatos gondolatokat. Kivételes lehetőség és felemelő érzés, hogy egy ilyen mély jelentéssel bíró műben szerepelhetek, és közvetíthetem annak üzenetét.

Bár a művet nehéz lehet első olvasatra teljesen megérteni, mégis rendkívül tartalmas mondanivalóval rendelkezik, s olyan rétegeket tár fel, melyek megértését csak alapos gondolkodással és figyelemmel érhetjük el. Számomra az igazán jó könyv olyan, amely hosszú időre elgondolkodtatja az olvasót, és nem kínál teljesen egyértelmű válaszokat, hiszen így lehetőséget ad arra, hogy a befogadó kifejezhesse saját kreativitását és kialakítsa önálló értelmezését is.

Tapasztalataim szerint Petőfi Sándor ezen műve kevésbé ismert a mai fiatalság körében, azonban én őszinte szívvel szeretném ajánlani azoknak, akik szeretnék jobban belelátni Petőfi komolyabb, filozofikusabb gondolkodásmódjába. A történelem és politika iránt érdeklődők számára is érdekes lehet, hiszen a mű nem csupán egy élettörténetet mesél el, hanem egy erős társadalomkritikát is megfogalmaz, amely ma is aktuális lehet. Azok számára is izgalmas, akik szeretik a drámai történeteket, hiszen Szilveszter sorsa tragikus fordulatot vesz. Emellett mindenki számára érdekes lehet, aki szereti a gondolatébresztő, mélyebb tartalmú irodalmat, és kíváncsi Petőfi kevésbé ismert, azonban jelentős művére.

Kondics Kitti 12.B osztályos tanuló